پرسش‌ها و ابهام‌های «فرهیختگان» پس از انتشار عملکرد مالی سال ۹۸ بنیاد سینمایی فارابی

چگونه فارابی را حاشیه‌نشین سینما کردند؟

مجتبی اردشیری
روزنامه‌نگار

بنیاد سینمایی فارابی در ادامه مسیر شفاف‌سازی به شیوه سازمان سینمایی، گزارش عملکرد مالی خود در سال ۹۸ را منتشر کرد. ۱۶ صفحه پی‌دی‌اف که مانند سایر گزارش‌های مالی از نوع شفاف‌سازی، تنها به عناوین کلی بسنده کرده و در کمتر موردی است که این بنیاد، به مصادیق و ریزشاخه‌های هریک از سرفصل‌هایش ورود کرده باشد. طی این گزارش، این بنیاد طی یک‌سال مالی ۹۸، حدود ۴۷ میلیارد تومان بودجه صرف کرده است.

همین چند روز پیش بود که گزارش مالی انجمن سینمای جوانان ایران طی چهار ماه نخست سال ۹۹ منتشر و در آن مشخص شد از ۲۷ میلیارد بودجه این نهاد طی این مدت، نیمی از آن یعنی ۱۳ میلیارد صرف «کمک به راهبری مدیریت فیلمسازی جوانان» شده! درحالی که از این میزان، کمتر از هشت میلیارد صرف تولید فیلم شده است.

حالا اما فارابی، درحالی اقدام به شفاف‌سازی طبق مدل سازمان سینمایی کرده که ابهامات عجیبی در این گزارش به چشم می‌خورد؛ ابهام‌هایی که حتی روابط عمومی این بنیاد و خزانه‌دار آن را وادار به توضیح دوباره و رفع نگرانی‌ها کرد! اما توضیح این عزیزان، نه‌تنها گره‌ای از ابهامات موجود مالی این نهاد را باز نکرد بلکه سوالات بسیاری را حول بازدهی عملکردهایی که طبق بودجه این نهاد عملیاتی شده‌اند، بدون پاسخ گذاشت.

گزاره محبوبت فیلمسازان در اعطای وام نیز از دیگر شائبه‌هایی است که طی چند سال اخیر، دامن این بنیاد را گرفته است. همچنان دایره محدودی از فیلمسازان، موفق به دریافت وام این بنیاد شده و برخی‌ها مانند «خسرو سینایی» پس از چند سال دویدن (که موفق نشد بودجه به چندین زیاد پروژه بین‌المللی «قطار زمستانی» را فراهم آورد) نتوانستند بودجه‌ای برای کارهای خود فراهم کنند. این گزاره، صدای بسیاری از سینماگران ازجمله «منیژه حکمت» را هم بلند کرد که پس از انتشار این گزارش مالی، در نوشته‌ای به طعنه آورد: «بنیاد سینمایی فارابی از شفاف‌سازی مالی شما و هزینه‌های آن نشاد، من خیلی خجالت کشیدم. من شرمنده سینمای ایران!» که البته این موضوع به اختلافات حکمت با بنیاد بر سر تولید «شهر موش‌ها ۲» برمی‌گردد.

در ادامه و برای روشن‌تر شدن بیشتر این ابهامات، به چند مورد برگرفته از سندهایی که بنیاد سینمایی فارابی منتشر کرده، خواهیم پرداخت.

۹ هزینه‌های جاری؛ یک‌سوم بودجه سالانه فارابی!

طبق جدول کلی هزینه کرد یک‌ساله فارابی، مشخص شده که این بنیاد برای هزینه‌های جاری و پشتیبانی، چیزی حدود ۱۵ میلیارد و ۷۰۰ میلیون تومان (معادل یک‌سوم بودجه سالانه این نهاد)، صرف کرده است. جالب‌تر آنکه برای این ردیف بودجه، هیچ توضیحی هم در نظر نگرفته و تنها به صورت کلی به همین عنوان اشاره کرده که این مبلغ خرج هزینه‌های جاری و پشتیبانی شده است!

احتمالا منظور از این ردیف، حقوق پرسنل بنیاد و سایورت مالی کارگروه‌ها و هیات‌های مختلفی است که در این بنیاد مشغول فعالیت هستند. هیات‌هایی که سال‌هاست فعالیت آنها مورد انتقاد بخش وسیعی از سینماگران قرار گرفته و عنوان می‌کنند که این هیات‌ها با عملکردهای سلیقه‌ای خود، به تولیدات این بنیاد و میزان حمایت‌های آنان جهت داده و این موهبت، نصیب تمامی متقاضیان نمی‌شود.

نکته دیگر اینکه اگر یک‌سوم بودجه سالانه فارابی، خرج دستمزدها و دیگر امور جاری کارمندان می‌شود، باید مشخص شود که فارابی درحال حاضر به چه تعداد افراد و با چه میزان تخصصی، چه واریزی‌هایی را انجام می‌دهد. البته که انتشار فیش حقوقی مدیران ارشد فارابی، دیگر خواسته‌ای است که می‌تواند در ادامه همین مسیر شفافیت، با استقبال قابل توجه اهالی رسانه و دوستداران سینما همراه باشد.

۹ حمایت از تحقیق و نگارش

فارابی در سال ۹۸، حدود ۷۵۰ میلیون را صرف حمایت از تحقیق و نگارش ۱۹ فیلمنامه کرده است. البته تمام این پول به نویسندگان این ۱۹ فیلمنامه نرسیده بلکه یک‌سوم این مبلغ به شوراهای تخصصی! رسیده که مشخص نیست چه تعداد افراد با چه تخصص‌هایی در آن حاضر هستند و چه وظایفی را برعهده دارند.

اینکه چرا فارابی در طول یک‌سال، تنها از روند تحقیق و نگارش ۱۹ فیلمنامه که هفت مورد آن در ژانر کودک و نوجوان است (و مشخص نیست این ژانر به چه دلیل تا این میزان هزینه تحقیق و نگارش باید دریافت کند) حمایت کرده، خود محل ابهام است. در روزگاری که تولیدات سینمایی کشور، بیش از ۱۰۰ عنوان فیلم است و اکثریت قریب به اتفاق آنها نیز خواستار این حمایت فارابی هستند، این تعداد فیلمنامه (که جز یکی، دو مورد، عناوین خیلی بزرگی در میان‌شان نیست) برچه مبنایی انتخاب می‌شوند و اینکه آیا کار شوراهای تخصصی که سالانه حدود ۲۵۰ میلیون تومان اعتبار می‌گیرند، تشخیص این مهم است که به کدام فیلمنامه حمایت تعلق بگیرد و به کدام یک از آنها نگیرد؟

این شورا، یکی از آن کارگروه‌ها و هیات‌هایی است که در فارابی حضور دارند و باید اعضا، تخصص‌ها، وظایف و دریافتی‌شان برای اهالی سینما شفاف‌سازی شود.

۹ مشارکت عجیب در تولید فیلم سینمایی

طبق آمار ناقصی که سازمان سینمایی چندی پیش از مالکیت بیش از هزار فیلم سینمایی منتشر کرده بود، مشخص شد که فارابی در دهه ۶۰، برای بیش از ۲۵ فیلم، در دهه ۷۰، حدود ۳۵ فیلم، در دهه ۸۰ حدود ۴۰ فیلم و در دهه ۹۰ حدود ۳۰ فیلم، مالکیت صددرصدی داشته است. این تعداد مالکیت در سال ۹۸، به تنها یک فیلم، آن هم در ژانر کودک و برای فیلمی با عنوان «مهران» محدود شده است.

ضمن آنکه به جز این مورد، فارابی طی سال گذشته، تنها در ۱۹ فیلم دیگر، مشارکت‌های نسبی از ۱۰ تا ۶۰ درصد را انجام داده است. فارغ از کمیت عجیبی که بنیادی مانند فارابی طی سال گذشته تجربه کرده و اصلا قابل قیاس با تعداد موارد در سال‌های قبلش نیست، کیفیت کارهایی که فارابی در تولید آنها مشارکت می‌کند نیز دیگر ابهامی است که ذهن بسیاری از سینماودوستان را به خود مشغول کرده است. سوم شخص غایب، گیتی، سوناما، قطار آن شب، مسیر معکوس، پدران، آنجا همان ساعت، مهران، شاه‌ماهی، زالاوا، من می‌ترسم، مهمانی نقاب‌ها، رویای سهراب، بانو، موسی، قرمانوای آب، مهر استخوان، مردن در آب مطهر، الماس و تی‌تی، شاکله این ۲۰ فیلمنامه مورد مشارکت فارابی در سال ۹۸ را تشکیل می‌دهند.

البته ناگفته نماند این بنیاد، مالکیت ۱۲ پروژه دیگر در سال ۹۸ را خریداری کرده که درصد مالکیت آنها از ۶۰ تا ۱۰۰ درصد متغیر است. این ۱۲ فیلم عبارت است از: نسترن‌های وحشی، کاتی و ستاره، حور، افراد از اردو، قرار بعدی همان‌جا، طف‌نامه، مواجهه، ترومای سرخ، بازیسوو، اینجا هم باران می‌بارد و کارت پرواز.

فیلم‌هایی عمدتا خنثی که ماهیت فارابی را از نهادی تاثیرگذار در بعد تولیداتی، به سرانسیبی تنزل داده و سبب شده این نهاد دیگر مانند دهه‌های قبلی خود، در آثار مهم، خوب و جریان‌ساز سینمای ایران مشارکت فعالی نداشته باشد. باید مشخص شود چرا فارابی از میان تولیدات یک‌ساله سینمای ایران تشخیص داده باید در این پروژه‌ها سرمایه‌گذاری کرده و از قبول دیگر پروژه‌ها که البته کم هم نیستند، سر باز زده است.

۹ چه آثاری از نگاه فارابی فاخر هستند؟

فارغ از ۳۲ فیلم بالا، فارابی در سال ۹۸، از ۹ فیلم فاخر نیز حمایت مالی به عمل آورده که میزان مشارکت در آنها، از ۲۵ تا ۶۰ درصد متغیر است.

نکته جالب این فهرست، ملاک فاخر بودن آثار است که مشخص نیست بر چه متر و معیاری استوار است. به جز «تختی» و «ماجرای نیمروز» که پرودکشن‌های سنگینی داشتند، آیا می‌توانیم برای فیلم‌هایی چون بی‌تاب، سمفونی نهم، رمانتیسم عماد طوبی، سرزمین بود و نبود، سلفی با دموکراسی، خط نجات و یدو، عنوان «فاخر» لحاظ کنیم؟ فارابی باید لطف می‌کرد و عنوان می‌کرد که اولا چطور به این جمع‌بندی رسیده که این تعداد پروژه، فاخر هستند و چه کسانی در چه شوراهایی، به این مهم رسیده‌اند و اینکه چرا فارابی از پروژه‌های حقیقتا فاخر سینمای ایران که تعداد‌شان طی این سال‌ها کم هم نبوده، حمایت نکرده است؟

البته که باید به این مهم توجه کنیم که فارابی در سال گذشته، تنها کمی بیش از سه میلیارد برای این تعداد پروژه فاخر سرمایه‌گذاری کرده که همین خود نشان می‌دهد فارابی در دایره حقیقتا فاخر نیستند که چنین هزینه‌هایی می‌طلبند یا دربحث مشارکت فارابی در این پروژه‌ها، آنچنان بزرگ و تعیین‌کننده نیست.

۹ وب‌سری؛ قابل‌اتکاترین حرکت سال گذشته فارابی

«وب‌سری» فرآیند جدیدی است که سازمان سینمایی و بنیاد فارابی توجه بسیاری به آن نشان داده‌اند. از این مهم در جشنواره فیلم کودک سال گذشته رونمایی شد. حرکتی که استقبال قابل توجه مخاطبان را هم به همراه داشت.

نکته جالب‌توجه آنکه فارابی، این حرکت را محدوده به جشنواره کودک ندانسته و برای زمینه‌های تولیداتی این کارها در فضای مجازی، دست به ترغیب برنامه‌نویسان و فعالان این صنعت زده است. اگر دقت کنیم، تاریخ قرارداد فارابی با تیم‌های وب‌سری‌ساز، اواخر آبان ماه یعنی چند ماه پس از برگزاری جشنواره بوده که طی آن فارابی، با ۲۰ گروه خلاق قرارداد بسته و به هر گروه هم حدود ۳۰ میلیون بودجه داده تا هر تیم، ۵ قسمت وب‌سری تولید کنند.

فارابی برای این میزان تولید از فیلمنامه تا نمونه‌سازی، ۵۴۰ میلیون تومان هزینه کرد که بهینه‌ترین و علمی‌ترین سرفصل هزینه کرد این نهاد طی سال گذشته محسوب می‌شود.

۹ موارد عجیب جشنواره فیلم فجر سال گذشته

فارابی برای جشنواره ملی فجر سال گذشته، بیش از ۶ میلیارد و ۵۰۰ میلیون تومان خرج کرده است. «نیروی انسانی» شورای سیاستگذاری برای ۶ ماه فعالیت، ۴۹ میلیون تومان هزینه روی دست این بنیاد گذاشته‌اند. شورای سیاستگذاری جشنواره فجر همان حلقه محدودی هستند که عموما حضور دارند.

«دبیر و مدیران جشنواره که تعداد زیادی هم نیستند، برای ۷ ماه فعالیت، ۳۲۲ میلیون تومان گرفته‌اند. یاد سخن ابراهیم دارو غه‌زاده بخیر که اعلام کرد برای «دبیری جشنواره سال ۹۷، هیچ دستمزدی نگرفته. حالا او یا جبران دستمزد سال ۹۷ را در سال ۹۸ انجام داده یا تعداد مدیران جشنواره به اندازه‌ای بوده‌اند که برای فعالیت پاره‌وقت خود طی هفت ماه، ۳۳۲ میلیون تومان دستمزد گرفته‌اند.

هیات‌های انتخاب و داوری هم ۳۶۵ میلیون تومان دستمزد گرفتند. تعداد داوران اصلی جشنواره، به جز داوران موارد تبلیغاتی و...، ۱۶ نفر بود که با تقسیم این مبلغ بین آنها متوجه می‌شویم که اگر دستمزدی یکسان گرفته باشند، سهم هر یک چقدر شده است.

نکته جالب، ستاد خبری جشنواره است که این مهم در کنار کارهایی چون چاپ بولتن و فرآیند تبلیغاتی، بیشتر از ۳۵۰ میلیون تومان هزینه در برداشته است. این درحالی است که این رقم، نصف هزینه تمام جوایز برگزیدگان جشنواره فجر است. البته نباید این مورد را با طراحی، چاپ و فضاسازی سینماها، چاپ پوسترها و سازه‌های تبلیغاتی سینماها، غرفه‌بندی و اقلام عرضه‌شده بگیریم. این ۳۵۰میلیون تنها بخشی از اطلاع‌رسانی و تبلیغات است که برای دیگر محصولات جشنواره ازجمله جشنواره فیلم کودک نیز جسابی خرسار شده بود.

۹ گشت‌وگذارهای بین‌المللی فارابی

یکی از مواردی که از قدیم الایام در فارابی وجود داشته و همواره هم اعتراض‌های بسیاری حول آن شکل می‌گرفت، حضور مدیران رده‌بالا یا کارشناسان این نهاد در بازارهای جهانی بود. به این ترتیب که فارابی سالانه میلیون‌ها و حالا میلیاردها تومان خرج می‌کند تا افرادی را به جشنواره‌های برلین، کن و... بفرستد درحالی که آورده این افراد مشخص نیست.

یکی از دم‌دمی‌ترین این حضورها، برگزاری چتر فرهنگی یا غرفه سینمای ایران است که در آن، برخی محصولات تولید داخل برای مخاطبان خارجی در معرض فروش قرار می‌گیرد. فارابی هیچ‌گاه پاسخ قانعی به این گشت‌وگذارها نداده و اعلام نکرده که این اردوی عمدتا اروپایی، چه آورده ریالی یا حرفه‌ای برای سینمای ایران داشته است.

در هزینه کرد سال ۹۸ این نهاد، این رقم میلیاردی است. مورد نخستش به ۱۰۱ میلیونی بازمی‌گردد که با عنوان «حضور در بازارهای بین‌المللی جهت شناسایی و بررسی فیلم‌ها» برای جشنواره جهانی فجر خرج شده است. اینکه چه اَدم‌هایی از طرف فارابی به کدام فستیوال‌ها رفته‌اند مشخص نیست. با توجه به ادعای جشنواره جهانی فجر که «گرید الف» دنیا را دارد و سالانه غرم‌های بسیاری برای حضور در این جشنواره هزینه می‌کند، به نظر بسیار عجیب نیست که هیات یا هیات‌هایی به جشنواره‌های دنیا فرستاده شوند تا فیلم‌هایی را برای حضور در این جشنواره شناسایی و بررسی کنند؟ اتفاقی که ممکن است سال‌ها پیش نیز در ردیف همین بهانه وجود داشته و احتمالا طی دوره‌های آتی نیز به همین روال تداوم یابد.

مورد دوم به برپایی چتر سینمای ایران در جشنواره کن باز می‌گردد. گروهی به‌منظور معرفی و عرضه محصولات سینمای ایران، ۱۲ روز در این شهر ساحلی فرانسه اقامت کرده و ۲۲۷ میلیون تومان بودجه صرف می‌کنند. ۸۶ میلیون هم صرف بسته‌های فرهنگی و بروشور می‌شود.

جمعی از کارشناسان فارابی و البته کارشناسان جشنواره کودک اصفهان و جهانی فجر نیز در همین مدت به کن فرانسه اعزام شده و بابت اقامت ۱۲ روزه‌شان، حدود ۳۴۵ میلیون تومان خرج می‌شود. البته که احتمالا دلیل این حضور، کسب تجربه بوده و مورد خاصی درباره اعزام این تعداد نفرات (که مشخص نیست چند نفر بوده‌اند) رسانه‌ای نشده است.

مورد سوم، به بهمن سال گذشته برمی‌گردد که این بار چتر سینمای ایران در جشنواره برلین پهن می‌شود. گروهی (که باز مشخص نیست چند نفر بودند) طی ۱۰ روز اقامت در برلین آلمان، حدود ۳۵۰ میلیون تومان خرج روی دست فارابی می‌گذارند. برای بسته‌های فرهنگی نیز حدود ۱۵ میلیون تومان هزینه می‌شود.

حضور ۱۰ روزه فعالان بین‌الملل نیز در جشنواره برلین، بیش از ۱۰۲ میلیون تومان آب می‌خورد.

جمع این هزینه‌ها، چیزی بیش از یک میلیارد و ۲۰۰ میلیون از هزینه سالانه فارابی را شامل می‌شود. اینکه سالانه تعداد مشخصی تحت عنوان کارشناس به جشنواره‌های رده بالای جهانی فرستاده شده و هیچ اتفاقی از ابرای مسیرهای ایران رقم نمی‌زنند، موردی بوده که سال‌ها به محلی برای اعتراض رسانه‌ها و دلسوزان هنر هفتم تبدیل شده اما متاسفانه مدیریت فارابی هیچ گوش شنوایی برای بهینه کردن این سفرها در جهت مصالح سینمای ایران نداشته است. مشخص نیست چه آدم‌هایی هر ساله به این فستیوال‌ها فرستاده می‌شوند و چه عملکردی در این حضورهای فرهنگی دارند.

نهایت سیاست فارابی هم در این موارد، ارائه گزارش کلی از این سفرهاست. وقتی هم که می‌خواهیم وارد مصادیق شویم، بهترین سیاست، «سکوت» است.

۹ چالش بزرگ‌تری به نام جشنواره فیلم کودک‌ونوجوان

جشنواره فیلم کودک اصفهان سال‌هاست که سیاسی شده. دیگر رنگ‌وبوی قبل خودش را ندارد و حالا دیگر صدای اعتراض به‌جای رسانه‌ها، از گلوی سینماگران شنیده می‌شود. از ناداوری و حضور یک تعداد ثابت به‌عنوان داور و سیاستگذار گرفته تا سالن‌های خالی و بلیت‌های که فروش نمی‌روند و از آن‌سو، مدیرانی که دم از موفقیت روزافزون این جشنواره می‌زنند.

حتی بسیاری از اصفهانی‌ها هم از برگزاری این جشنواره مطلع نبودند و فضای فرهنگی جامعه جو آرامی را شاهد بود که هرگز آن التهاب جشنواره‌های ملی و جهانی فجر را به‌خود ندید. با ۳۵۰ میلیون اعتبار برای فعالیت‌های حوزه ارتباطی و رسانه‌ای و البته روابط‌عمومی، باید یک امپراتوری رسانه‌ای شکل می‌گرفت که تیتر تمام رسانه‌های حداقل فرهنگی یک هفته کشور را به‌خود اختصاص می‌داد، آن‌وقت سری به تیترهای صفحات فرهنگی روزنامه‌ها در ایام برگزاری جشنواره کودک اصفهان سال گذشته بزنید و ببینید تا چه میزان با امپراتوری رسانه‌ای این جشنواره مواجه بوده‌اید.

با تمام این احوال، فارابی برای جشنواره کودک سال گذشته، حدود سه میلیارد و ۹۰۰ میلیون تومان خرج کرد؛ خرج‌هایی که شهرداری و استانداری اصفهان و دیگر نهادهای استانی و ملی انجام دادند هم به کنار، حالا با یک پرسش مواجه هستیم و آن اینکه با این همه خرج، چرا سالن‌های اصفهان خالی بود؟ این همه میهمان داخلی و خارجی که ترانسپورت آنها بیش از ۸۰۰ میلیون تومان خرج روی دست فارابی گذاشته است، چرا در سالن‌ها و برنامه‌های جانبی این جشنواره حضور نداشتند؟ چرا اصفهانی‌ها حتی باوجود بلیت نیم‌بهای فیلم‌های این دوره، از فیلم‌ها استقبال نکردند؟ فارابی چه زمانی قرار است به این سوالات و سوالات بسیار دیگری که سبب شده تا هرسال جشنواره کودک اصفهان متروی تر از سال قبلش برگزار شود، پاسخ دهد و افکار عمومی و سینماودوستان و دلسوزان این هنر را آرام کند؟

۹ نمونه‌های عجیب دیگر

فارابی در بخش «کمک به اجرای نظرسنجی فعالیت‌های سینما»، ۱۵ میلیون تومان بابت «پژوهش محتوای فیلم‌های شرکت کننده در جشنواره سینما حقیقت» پرداخت می‌کند! در ادامه، ۳۰ نفر را مامور نظرسنجی جشنواره ملی فجر گماشته و بابت این موضوع، حدود ۳۰ میلیون تومان هزینه می‌کند! درحالی که اهالی رسانه در جشنواره سال گذشته فیلم فجر، از کمبودهای بسیاری در رنج بودند و این ۳۰ میلیون می‌توانست بخشی از مشکلات آنها را هموار کند. فارابی ترجیح داد آن را خرج نظرسنجی کند. اینکه سوالات نظرسنجی در چه موردی بوده و به چه درد جشنواره پارسال و دوره‌های بعدی آن می‌خورد و اصلا سوالات تا چه اندازه از پشتوانه علمی برخوردار بوده و قابلیت‌های اجرایی آنها در آینده تا چه اندازه‌ای است، آنچه سوالاتی است که ذهن را مشغول می‌کند. این نظرسنجی احتمالا در جشنواره سال ۹۷ هم برگزار شده ولی کدام معضل جشنواره ۹۷ به‌واسطه این نظرسنجی، در جشنواره ۹۸، برای ما برتنفع شد؟

فارابی همچنین برای حمایت از برگزاری جایزه پژوهش سینمایی سال که جمع بودجه آن کمتر از ۲۰۰ میلیون تومان است، بیش از ۸۰ میلیون تومان را به‌عنوان حق‌الزحمه دبیران عوامل اجرایی و ستادی درنظر می‌گیرد! بیش از ۲۴ میلیون را هم برای تئوری سینما سازگاری، هیات داوری و کارشناسان. جمع این دو سرفصل، بیش از نیمی از بودجه فعالیت‌های سینمایی و جهانی فجر و چند جشنواره متنوع سینمایی دیگر، در جشنواره کودک، فراغبال بیشتری دارد و به‌اصطلاح، خودش برگزارکننده امور است.

اینکه چرا جشنواره کودک با سیل انتقادهای بسیار از طرف جامعه سینمایی کشور مواجه است، موضوعی است که درحوصله این گزارش نمی‌گنجد و باید به‌صورت جداگانه و مفصل بدان پرداخت، در اینجا می‌خواهیم به چند مورد از هزینه‌های عجیبی اشاره کنیم که در جشنواره سال گذشته اصفهان خرج شد.

هیات انتخاب و داوران جشنواره، با آنکه کم‌تعداد‌تر از جشنواره ملی فجر بودند، اما نصف آنها دستمزد گرفتند یعنی ۱۸۴ میلیون تومان.

برای افتتاحیه و اختتامیه حدود ۲۴۰ میلیون تومان خرج شد. حال آنکه هزینه سالن در اصفهان، به‌مراتب ارزان‌تر از تهران بوده و تعداد مدعوین و نوع برگزاری مراسم در اندازه‌های جشنواره فجر در تهران نیست که بخواهد به چنین ارقامی ختم شود.

حدود ۲۳۰ میلیون هم جوایز و هدایای برگزیدگان جشنواره کودک است. درحالی که جمع جوایز جشنواره ملی فجر با آنکه در بیش از ۲۰ شاخه برگزیده دارد و ساخت سیمرغ، هزینه زیادی را می‌طلبد، کمتر از ۷۲۵ میلیون خرج داشت آن هم در روزگار دلار ۱۲ هزار تومانی. حال آنکه در روزگار دلار ۱۲ هزار تومانی تابستان سال گذشته و در جشنواره کودک اصفهان، تنها دو چند بخش محدود برگزیده داره، اما شاهد آن هستیم که میزان دریافتی برگزیدگان، یک‌سوم جشنواره ملی فجر است که در نوع خود عجیب به‌نظر می‌رسد.

عوامل اجرایی و ستادی جشنواره نیز که ۱۳۰ نفر عنوان شده و بعید است تعداد این عوامل در جشنواره عریض و طویل ملی و جهانی فجر به این تعداد برسد، ۴۸۷ میلیون تومان خرج روی دست فارابی گذاشته‌اند.

برای دوبله هومزمان، ترجمه و حق‌الزحمه بخش بین‌الملل که مشخص نیست دقیقا به چه مواردی تعلق می‌گیرد چیزی حدود ۲۹۵ میلیون تومان هزینه تعلق گرفته است.

خدمات پشتیبانی که باز مشخص نیست، دقیقا به چه مواردی اشاره دارد، حدود ۱۶۵ میلیون تومان است.

ترانسپورت میهمانان خارجی بیش از ۶۱۶ میلیون و ترانسپورت میهمانان داخلی هم حدود ۲۲۰ میلیون هزینه درب داشته است.

انتشارات، کاتالوگ، پوستر، کتاب و سایر اقلام چاپی، ۱۹۵ میلیون هزینه درپی داشته است. درحالی که هزینه این مهم در جشنواره جهانی فجر که با توجه به بین‌المللی بودن میهمانانش، ضرورت بیشتری را در این حوزه می‌طلبد، حدود ۲۷ میلیون بوده است.

فعالیت‌های حوزه ارتباطات، روابط‌عمومی فضای مجازی و امور مرتبط با رسانه‌های جمعی نیز رقم سرسام‌آور حدودا ۳۵۰ میلیونی را به‌خود دیده است. خیلی جالب است که درطول برگزاری جشنواره کودک، اغراق نیست اگر بگوییم

ادامه از صفحه ۱۲

سرفصل سوالاتی که فارابی باید به آنها پاسخ دهد

۱	یک‌سوم بودجه سالانه فارابی صرف هزینه‌های جاری و پشتیبانی می‌شود؛ این هزینه‌ها شامل چه مواردی می‌شوند؟
۲	از میان تولیدات سالانه حدود ۱۰۰ فیلم، ملاک حمایت مالی فارابی از تحقیق و نگارش ۱۹ فیلمنامه بعضا گمنام چیست؟
۳	چرا فارابی طی این سال‌ها، درصد مشارکت‌های صددرصدی خود را کاهش داده و به‌جای آثار جریان اصلی سینما، مالکیت آثار عمدتا خنثی را عهده‌دار شده است؟
۴	فارابی پاسخ دهد چطور آن ۹ پروژه‌ای را که سال گذشته تحت‌عنوان «فاخر» از آنها حمایت مالی کرده است، با این عنوان (فاخر) خطاب می‌کند؟
۵	چرا دایره شورای سیاستگذاری فارابی برای جشنواره‌های مختلف سینمایی، شامل نام‌ها و چهره‌های تکراری و همیشگی است؟
۶	چرا ستاد خبری جشنواره ملی فجر ۳۵۰ میلیون تومان و ستاد خبری جشنواره کودک هم ۳۵۰ میلیون تومان بودجه گرفته است؟
۷	حضور سینمای ایران در چتر فرهنگی جشنواره‌های کن یا برلین، چه آورده مالی یا حرفه‌ای برای صنعت سینمایی ایران به‌همراه دارد؟
۸	وقتی جشنواره جهانی فجر ادعا می‌کند صدها فرم از سراسر جهان برای حضور در این فستیوال ارسال می‌شود آن‌وقت «حضور در بازارهای بین‌المللی جهت شناسایی و بررسی فیلم‌ها» که سال گذشته ۱۰۱ میلیون تومان خرج آن شده است، چه معنی می‌دهد؟
۹	سال گذشته ۳۴۵ میلیون تومان خرج اقامت جمعی از کارشناسان فارابی، جشنواره کودک اصفهان و جهانی فجر در جشنواره کن شده است. نام این افراد چه بوده و به چه دلیل به کن اعزام شدند؟
۱۰	آن فعالان سینمای بین‌الملل که جدا از گروه چتر فرهنگی به جشنواره برلین رفتند، به چه منظور اعزام شدند؟
۱۱	عوامل اجرایی جشنواره کودک ۱۳۰ نفر بودند با ۴۸۷ میلیون تومان بودجه یعنی بیشتر از جشنواره‌های ملی و جهانی فجر، چرا؟
۱۲	چرا هزینه انتشارات و کاتالوگ در جشنواره جهانی، ۲۷ میلیون تومان است اما در جشنواره کودک ۱۹۵ میلیون تومان؟
۱۳	داده‌های نظرسنجی جشنواره ملی فجر، چه زمانی مورد استفاده قرار می‌گیرد و کدام اتفاق جشنواره ملی فجر سال گذشته از روی نظرسنجی سالیان قبل صورت پذیرفته بود؟
۱۴	چرا فارابی برای معدود فیلمسازان، هزینه ویزا، پول بلیت هواپیما، عوارض خروج و بیمه مسافرتی برای سفر به خارج از کشور درنظر گرفت؟
۱۵	فرستادن دونفر در سال‌گذشته به کارگاه آموزش فیلمسازی چین چه نفعی برای بنیاد سینمایی فارابی داشته و چرا این دونفر انتخاب شدند؟
۱۶	حالا که اسال جشنواره جهانی فجر، جشنواره کودک و رشد و شاید ملی فجر برگزار نشود و چتر فرهنگی کن و برلین هم برپا نمی‌شود، این بودجه حدودا ۱۴ میلیاردی قرار است در کجا خرج شود؟

انتظاراتی که از فارابی می‌رود

۱	فیش حقوقی مدیران ارشد فارابی در مسیر شفاف‌سازی منتشر شود
۲	فارابی مشخصا منتشر کند چند کارگروه و هیات در این بنیاد مشغول به فعالیت هستند؛ اسامی اعضا، تخصص‌ها و دریافتی‌هایشان را منتشر کند
۳	دستمزد دبیر جشنواره ملی فجر سال گذشته و مدیران ارشد آن منتشر شود
۴	آمار و تعداد تولیدات به فروش رفته در چتر فرهنگی کن و برلین سال گذشته منتشر شود
۵	اسامی کامل افرادی که از طرف فارابی به جشنواره‌های کن و برلین سال گذشته رفته‌اند، منتشر شود
۶	اسامی افرادی که برای جشنواره جهانی فجر در بازارهای بین‌المللی جهت شناسایی و بررسی فیلم‌ها حضور یافتند منتشر شده و نام آن جشنواره‌ها نیز اعلام شود
۷	شاخص‌های پیشرفت جشنواره کودک یا سینمای کودک طی سال‌های اخیر منتشر شود و اینکه جشنواره کودک تا چه میزان در آن نقش داشته است
۸	ریز هزینه‌های افتتاحیه و اختتامیه جشنواره کودک اصفهان طی سال گذشته منتشر شود
۹	خدمات پشتیبانی جشنواره کودک با ۱۶۵ میلیون تومان بودجه تشریح شود
۱۰	تعداد دقیق بلیت‌های خریداری‌شده مردمی جشنواره کودک سال گذشته منتشر شود
۱۱	سوالات نظرسنجی فارابی در ایام جشنواره ملی فجر منتشر شود
۱۲	لیست تمام افرادی که سال گذشته از فارابی درخواست تسهیلات داشتند، منتشر شود
۱۳	لیست تمام افرادی که سال گذشته متقاضی حضور در فستیوال‌های جهانی بودند، منتشر شود

کل این مراسم است پس هزینه کرد ارتقای مفهوم پژوهش چه می‌شود؟ مشخص نیست فارابی از یک رویداد سینمایی حمایت می‌کند تا به یک آورده پژوهشی و قابل اتکا دست یابد یا به آدم‌های پاروقت حاضر در آن حق‌الزحمه دهد؟

فارابی همچنین درطول سال ۹۸، برای ۱۲ نفر، مقدمات سفر به خارج از کشور را فراهم می‌کند. این مقدمات شامل هزینه ویزا، کمک‌هزینه سفر، بیمه مسافرتی، عوارض خروج و بعضا بلیت هواپیما بوده است. دلیل آنکه چنین اقداماتی را برای برخی فیلمسازان انجام داده یا شرکت در جشنواره بوده یا کارگاه فیلمسازی! اینکه فارابی به عنوان یک نهاد تمام دولتی تا چه اندازه مخیر است که برای برخی فیلمسازان چنین اقدام‌هایی را انجام بدهد، باید با توضیحات مبسوطی می‌کند! درحالی که اهالی رسانه در جشنواره سال گذشته فیلم فجر، از کمبودهای بسیاری در رنج بودند و این ۳۰ میلیون می‌توانست بخشی از مشکلات آنها را هموار کند. فارابی ترجیح داد آن را خرج نظرسنجی کند. اینکه سوالات نظرسنجی در چه موردی بوده و به چه درد جشنواره پارسال و دوره‌های بعدی آن می‌خورد و اصلا سوالات تا چه اندازه از پشتوانه علمی برخوردار بوده و قابلیت‌های اجرایی آنها در آینده تا چه اندازه‌ای است، آنچه سوالاتی است که ذهن را مشغول می‌کند. این نظرسنجی احتمالا در جشنواره سال ۹۷ هم برگزار شده ولی کدام معضل جشنواره ۹۷ به‌واسطه این نظرسنجی، در جشنواره ۹۸، برای ما برتنفع شد؟

فارابی همچنین برای حمایت از برگزاری جایزه پژوهش سینمایی سال که جمع بودجه آن کمتر از ۲۰۰ میلیون تومان است، بیش از ۸۰ میلیون تومان را به‌عنوان حق‌الزحمه دبیران عوامل اجرایی و ستادی درنظر می‌گیرد! بیش از ۲۴ میلیون را هم برای تئوری سینما سازگاری، هیات داوری و کارشناسان. جمع این دو سرفصل، بیش از نیمی از بودجه

۹ حالا که جشنواره‌ای نداریم پول‌های میلیاردی کجا می‌روند؟

بنیاد سینمایی فارابی، سال گذشته بیش از ۶ میلیارد و نیم برای جشنواره ملی فجر خرج کرد، بیش از ۵۵ میلیون برای جشنواره جهانی فجر، حدود سه میلیارد و ۹۰۰ میلیون تومان هم برای جشنواره کودک، ۱۱۶ میلیون تومان به جشنواره فیلم‌وارش داد، یک میلیارد و ۶۰۰ میلیون به حمایت از برگزاری جشنواره فجر در استان‌ها اختصاص داد و ۵۰ میلیون تومان هم به جشنواره فیلم رشد.

اگر فرض را بر این بگیریم که جشنواره ملی فجر امسال برگزار نمی‌شود و در فرضی دیگر، بودجه اسال فارابی از چنین هدف‌اراد بودجه سال گذشته بدانیم، آن‌وقت تکلیف این بودجه حدودا ۱۳ میلیارد ی چه می‌شود؟

بودجه‌ای که فارابی با آن می‌تواند دستگیری بسیاری درحوزه مشاغل سینمایی و آدم‌های مرتبط با این هنر انجام دهد. اما همان‌گونه که مشاهده کردیم این بنیاد درطول ۶ ماه گذشته که تولیدات سینمایی، سینماداران و اهالی سینما به دلیل شیوع گسترده کرونا، با سخت‌ترین شرایط ممکن به حیات ادامه داده و یا بدرود حیات گفته‌اند، سیاستی منفعلانه درپیش گرفت و هیچ اقدامی برای بهبود وضعیت سینما و اهالی آن انجام ندارد. آیا این حدود ۱۳ میلیارد قرار است به خزانه دولت بازگردانده شود یا در لوای سرفصلی دیگر خرج شود؟ تازه به این مبلغ بیزلیید دیگر هزینه‌هایی که اسال دیگر برای فارابی رقم نمی‌خورند، مانند اعزام کارشناسان به جشنواره‌های کن و برلین که سال گذشته بیش از یک